

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ У СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Я. В. Кучугурна, студентка 5 курсу

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля,
кафедра практичної психології та соціальної роботи,
м. Северодонецьк

Сьогодні ми живемо в час наукового прогресу та процесів глобалізації. Все навколо змінюється і це, в першу чергу, стосується людини – її ритму життя. Всі ми знаємо, що робота в житті сучасної людини займає велике місце. З її допомогою людина досягає не тільки висот влади та матеріальних благ, а й компенсує відсутність особистого життя, використовує як укриття від сімейних проблем. Ми живемо в часи поглинутих працею людей за покликанням та мимо волі. І далеко не всі з нас, виходячи з офісу, здатні скинути свій звичайний професійний статус, і саме він ставить на нас свій відбиток. Професійна деформація стає помітним явищем у нашому житті.

Професійна діяльність соціального працівника, незалежно від різновиду виконуваної роботи, відноситься до групи професій з підвищеною моральною відповідальністю за здоров'я і життя окремих людей, груп населення і суспільства в цілому. Постійні стресові ситуації, в які потрапляє соціальний працівник в процесі складної взаємодії з клієнтом, постійне знаходження суті соціальних проблем клієнта, особиста незахищеність та інші морально-психологічні чинники чинять негативний вплив на здоров'я соціального працівника.

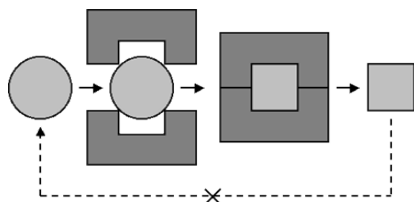
Соціальним працівникам, за родом своєї діяльності, що залучені в тривале напружене спілкування з людьми, властивий, так званий синдром "емоційного вигорання" або феномен "емоційного вигорання". Він проявляється як стан фізичного і психічного виснаження, викликаний інтенсивними міжособистісними взаємодіями при роботі з людьми, що супроводжуються емоційною насиченістю та складністю. Це пов'язано також з тим, що у своїй діяльності соціальний працівник, крім професійних знань, умінь і навичок, значною мірою використовує свою особистість, будучи свого роду "емоційним донором". Негативні психічні стани та переживання можуть впливати на різні сторони трудового процесу – професійну діяльність, особистість фахівця, професійне спілкування, в цілому негативно позначається на професійному розвитку особистості.

Вивченням професійних деформацій займалося багато видатних вчених. Серед них були, як зарубіжні дослідники, так і вітчизняні. А саме

такі як: Дж. Грінберг, Б. Перлман, Е. А. Хартман, М. Біруш, М. Головатий. Вони вивчали причини виникнення та сутність професійних деформацій. Однак, незважаючи на широке висвітлення даної проблеми в наукових колах, соціологічний бік питання на сьогодні вивченій не достатньо.

Професійна деформація особистості - це зміна якостей особистості, що виникає під впливом виконання професійної діяльності, проявляється в професійному жаргоні, манерах поведінки, фізичному вигляді[1].

Термін "професійна деформація" - це досить вдала метафора, на основі якої можна побудувати модель, що вдало показує механізм деформуючого впливу професійної діяльності. Для цього, уявімо якийсь виробничий процес виготовлення якого-небудь виробу за допомогою пресування.

Деформація - це зміна форми під впливом зовнішніх сил[2].

Що робити, якщо ви розумієте, що вигорання вже відбулося та досягло глибоких стадій?

Пам'ятаєте: необхідна спеціальна робота по відредагуванню травматичного досвіду і відродженню почуттів. Не намагайтесь провести цю роботу самі з собою – таку складну роботу можна виконати тільки разом з професійним психологом-консультантом.

Справжня мужність полягає в тому, щоб визнати що вам необхідна професійна допомога.

Спочатку йде важка робота, мета якої - «зняти панцир бездушності» та дозволити своїм відчуттям вийти назовні. Це не веде до втрати самоконтролю, але подавлення цих відчуттів може призвести до неврозів та фізичних проблем. При цьому важлива спеціальна робота з руйнівними «отруйними» відчуттями (зокрема, гнів, образа). Результатом цієї підготовчої роботи стає «розчищення» внутрішнього простору, що вивільняє місце для приходу нових, відроджених почуттів.

Наступний етап професійної роботи – перегляд ваших життєвих міфів, цілей і цінностей, своїх уявлень та відношення до себе самого, іншим людям і до своєї роботи. Тут важливо прийняти і укріпити своє «Я», усвідомити цінність свого життя; прийняти відповідальність за своє життя і здоров'я і зайняти професійну позицію в роботі[3].

Таким чином, можемо сказати, що професійної деформації соціальним працівникам можна уникнути, якщо користуватися для цього спеціальними заходами та рекомендаціями.

Л і т е р а т у р а

1. Вяземский Д. Н. Психологический словарь / Н. Д. Вяземский. – М. : Мир, 1997. – 682 с.
2. Трунов Д. Г. И снова о “профессиональной деформации” / Д. Г. Трунов // Психологическая газета. – 2004. – № 6. – С. 32 – 34.
3. Фирсов М. В. Теория социальной работы : учеб. пособие для вузов / М. В. Фирсов. – М.: Академический проект, 2007. – 512 с.